

PROFILAKTIKA INSPEKTORLARINING JAMOAT TARTIBINI SAQLASH VA FUQAROLAR XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDAGI ISHTIROKI

Bozorova Munisa Abdusalom qizi

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi Huquqbuzarliklar
profilaktikasi faoliyati ixtisosligi bo'yicha tahsil olayotgan 3-
o'quv kursi 312-guruh kursanti

G'aniyev Farrux Taxirjanovich

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi Huquqbuzarliklar
profilaktikasi faoliyati kafedrasida katta o'qituvchisi Toshkent,

100197, O'zbekiston, e-mail: fargan77@bk.ru

orcid.org/0009-0005-2423-050X

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14607880>

ARTICLE INFO

Received: 2nd January 2025

Accepted: 4th January 2025

Published: 7th January 2025

KEYWORDS

*jamoat tartibi, jamoat xavfsizligi,
fukaro, shaxsiy xavfsizlik, targ'ibot va
axborot.*

ABSTRACT

*Ushbu makolada profilaktika
inspektorlarining jamoat tartibini saklash va
fukarolar xavfsizligini taminlashdagi ishtiroki,
profilaktika inspektorlarining vazifalari, roli,
fukarolar xavfsizligi taminlashdagi axamiyati
boshka xizmatlar bilan xamkorligi va jamoat
tartibini saklash buyicha takliflar berib utilgan.*

Jamoat tartibini saqlash va fuqarolar xavfsizligini ta'minlash - har bir davlatning asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi. Bu jarayonda huquqni muhofaza qilish organlari, jumladan profilaktika inspektorlari muhim rol o'ynaydi. Ular jamoat joylarida tartibni saqlash, huquqbuzarliklarning oldini olish va fuqarolarning xavfsizligini ta'minlashda muhim vazifalarni bajaradi.

Profilaktika inspektorlarining vazifalari

Profilaktika inspektorlari - bu jamoat tartibiga, xususan, huquqbuzarliklarning oldini olishga, jinoyatlarning kamayishiga qaratilgan faoliyatlarni amalga oshiruvchi, maxsus ta'lim va treninglardan o'tgan mutaxassislardir. Ular jamoat joylarida fuqarolar bilan to'g'ridan-to'g'ri muloqot qilib, qonunbuzarliklarning oldini olish, jinoyatchilikka qarshi kurashish, yoshlarning qonunga rioya qilish madaniyatini shakllantirish uchun ishlar olib borishadi.

Profilaktika inspektorlarining jamoat tartibini saqlashdagi roli

1. **Qonunbuzarliklarning oldini olish:** Profilaktika inspektorlari jamoat joylarida qonunbuzarliklarni aniqlash va ularga darhol reagens qilish orqali, jamoat tartibini saqlashga hissa qo'shad. Ular huquqbuzarliklarning oldini olish uchun targ'ibot ishlarini olib boradi va jamoatda qonunga rioya qilishni targ'ib etadilar.
2. **Jamoat bilan ishlash:** Inspektorlar jamoatning turli qatlamlari bilan yaqindan ish olib borishadi. Ularning vazifasi - fuqarolarga o'z huquqlari va vazifalari to'g'risida tushunchalar berish, huquqbuzarliklardan saqlanishga yordam berish.
3. **Yoshlar bilan ishlash:** Profilaktika inspektorlari yoshlar o'rtasidagi jinoyatchilikning oldini olish uchun ular bilan targ'ibot va tushuntirish ishlarini olib boradi. Inspektorlar yoshlarga qonunga rioya qilishning muhimligini, jinoyatlarning aybdorligi haqida tushunchalar berishga harakat qilishadi.

4. **Qayta tiklash va ta'lim berish:** Qonunbuzarlikni sodir etgan shaxslarga profilaktik ta'lim berish orqali, ularning kelajakdagi jinoyatlardan saqlanishga yordam berish. Profilaktika inspektorlari jinoyatchilarni jamiyatga qayta integratsiya qilishga qaratilgan dasturlar va kurslarni amalga oshirishda ishtirok etadilar.

Fuqarolar xavfsizligini ta'minlashdagi ishtiroki

Profilaktika inspektorlari fuqarolar xavfsizligini ta'minlashda o'z faoliyatlari orqali bir qator muhim vazifalarni bajaradilar. Ularning asosiy maqsadi - jinoyatchilikni kamaytirish va xavfsiz muhitni ta'minlashdir. Bu maqsadga erishish uchun inspektorlar:

1. **Qaytarish va nazorat:** Jamoat joylarida profilaktik reydlar tashkil etib, jinoyatchilikka yo'l qo'ymaslikka harakat qilishadi.

2. **Xavfsizlikni ta'minlash:** Profilaktika inspektorlari yo'l harakati xavfsizligi, oilaviy zo'ravonlik, terrorizm va ekstremizmga qarshi kurashishda fuqarolarni xabardor qilish va ularni yordamga chaqirish rolini o'ynaydilar.

3. **Shaxsiy xavfsizlik:** Fuqarolarni shaxsiy xavfsizlikka oid bilimlar bilan ta'minlash, ularni xavf-xatarlardan saqlanishga yo'naltirish.

4. **Targ'ibot va axborot tarqatish:** Jamoat orasida xavfsizlik haqida ma'lumot berish va aholini xavfsizlik bo'yicha faol ishtirok etishga chaqirish.

Profilaktika inspektorlari jamoat tartibini saqlash va fuqarolar xavfsizligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ular jinoyatchilikning oldini olish, qonunbuzarliklarga qarshi kurashish, yoshlarga targ'ibot ishlarini olib borish va jamoat joylarida tartibni ta'minlash uchun faol ish olib boradi.

1. **Qonunbuzarliklarning oldini olish:** Inspektorlar huquqbuzarliklarni aniqlab, jamoatda tartibni saqlaydi.

2. **Jamoat bilan ishlash:** Fuqarolarga qonunga rioya qilish, xavfsizlik qoidalarini tushuntirish.

3. **Yoshlar bilan ishlash:** Yoshlar o'rtasida jinoyatchilikning oldini olish va ularga targ'ibot olib borish.

4. **Xavfsizlikni ta'minlash:** Profilaktika inspektorlari fuqarolarning shaxsiy va jamoat xavfsizligini ta'minlashda ishtirok etishadi.

Shuningdek, inspektorlar jinoyatchilikni kamaytirish, xavfsiz muhit yaratish va aholini jinoyatlarga qarshi xabardor qilishda muhim ahamiyatga ega.

Qonunbuzarliklarni oldini olish: Inspektorlar jamoat joylarida tartibni saqlash, huquqbuzarliklarni aniqlash va ularga tezkorlik bilan reagens qilishadi.

Targ'ibot va axborot berish: Fuqarolarga qonunlar va xavfsizlik qoidalari haqida ma'lumot berib, ularni xavfsizlikka oid bilimlar bilan ta'minlashadi.

Yoshlar bilan ishlash: Yoshlar o'rtasida jinoyatchilikni oldini olish va ularni qonunga rioya qilishga undash.

Jamoat xavfsizligini ta'minlash: Profilaktika inspektorlari xavfsizlikni nazorat qilish, jinoyatlar va huquqbuzarliklarning oldini olish uchun ish olib borishadi.

Shu tariqa, profilaktika inspektorlari jamoat tartibini saqlash va fuqarolar xavfsizligini ta'minlashda muhim faoliyatni amalga oshiradi, ularning ishi jamiyatda xavfsiz va tinch muhitni ta'minlashga yordam beradi.

Hamkorlik: Jamoat tartibi va xavfsizligini ta'minlashdagi ahamiyati

Hamkorlikchi, yoki profilaktika inspektori sifatida ishlagan shaxslar, jamoat tartibi va fuqarolar xavfsizligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ularning asosiy vazifasi — jamoat joylarida huquqbuzarliklarning oldini olish, fuqarolarni xavfsizlikka oid targ'ibot olib borish va jinoyatchilikka qarshi kurashishdir.

Hamkorlikda inspektorlarining asosiy vazifalari:

1. **Huquqbuzarliklarning oldini olish:** Hamkorlikchi inspektorlar huquqbuzarliklarni aniqlash va ularni oldini olish uchun targ'ibot va profilaktika ishlarini olib borishadi.

2. **Jamoat bilan ishlash:** Inspektorlar jamoat bilan aloqada bo'lib, fuqarolarga qonunlarga rioya qilishni targ'ib etishadi va ularga xavfsizlikka oid ma'lumot berishadi.

3. **Yoshlar bilan ishlash:** Yoshlarning jinoyatchilikdan saqlanish va tartibga rioya qilishni targ'ib qilish, ularga huquqiy axborot yetkazish muhim vazifalardan biridir.

4. **Jamoat xavfsizligini ta'minlash:** Profilaktika inspektorlari jinoyatchilikka qarshi kurashish va xavfsiz muhit yaratish uchun faoliyat olib borishadi.

Shuningdek, hamkorlikchi inspektorlar jamoatdagi xavfsizlik va tartibni ta'minlashda, jinoyatlarning kamayishida asosiy ishchi kuch bo'lib xizmat qiladi. Ular fuqarolarni tartibga salbiy ta'sir qilishi mumkin bo'lgan huquqbuzarliklarga qarshi va xavfsizlik choralariga ogohlantirishadi.

1. Hamkorlik va kooperatsiyani kuchaytirish

- Profilaktika inspektorlari va jamoatchilik o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish zarur. Inspektorlar fuqarolar bilan ko'proq muloqot qilishlari, ularning xavfsizlik va huquqbuzarliklar haqidagi fikrlari va shikayatlarini tinglashlari lozim.

- Mahalliy hokimiyatlar, ta'lim muassasalari va jamoat tashkilotlari bilan hamkorlik qilish orqali profilaktika inspektorlari o'z ishini samaraliroq olib borishlari mumkin.

2. Targ'ibot va ta'lim ishlarini kuchaytirish

- Huquqbuzarliklar va jinoyatlarning oldini olishda targ'ibot ishlari muhim ahamiyatga ega. Profilaktika inspektorlari jamoat joylarida, ijtimoiy media orqali yoki maxsus tadbirlarda fuqarolarga huquqiy ta'lim berishlari kerak.

- Yoshlarning qonunga rioya qilish, jamoat xavfsizligi va tartibga oid bilimlarini oshirish uchun maktablarda, oliy ta'lim muassasalarda targ'ibot ishlari olib borilishi lozim.

3. Profilaktika inspektorlarining malakasini oshirish

- Profilaktika inspektorlarining professional va psixologik tayyorgarligini yaxshilash muhim. Ular jamoatdagi turli vaziyatlar va qiyinchiliklar bilan ishlash uchun zarur bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlari shart.

- Treninglar, seminarlar va malaka oshirish kurslari tashkil qilish orqali inspektorlar o'zlarining faoliyatini samarali va keng qamrovli amalga oshirishlari mumkin.

4. Texnologiyalarni foydalanish

- Jamoat xavfsizligini ta'minlashda zamonaviy texnologiyalardan, masalan, videokameralar, monitoring tizimlari va mobil ilovalardan foydalanish, profilaktika inspektorlarining ishini yomonlashtirmasdan, ularning faoliyatini samarali boshqarishga yordam beradi.

- Inspektorlar axborot va kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llash orqali fuqarolarga tezkor va ko'proq yordam ko'rsatishlari mumkin.

5. Raqamli monitoring va tahlil

- Har qanday profilaktika faoliyatini monitoring qilish va tahlil qilish muhim. Inspektorlar profilaktika tadbirlarining natijalarini tahlil qilib, qaysi yo'nalishlarda muammolar mavjudligini aniqlab, ularni hal qilish uchun yangilangan strategiyalar ishlab chiqishlari kerak.

- Bunda, jinoyatchilikning turli shakllari va sabablarini aniqlash va oldini olishga qaratilgan tahlillar amalga oshirilishi kerak.

6. Fuqarolarga motivatsiya berish

- Profilaktika inspektorlari fuqarolarga jamoat xavfsizligini ta'minlashdagi rollarini tushuntirishlari va ularni faol ishtirok etishga undashlari kerak. Buning uchun ularga ijobiy motivatsiya berish, xavfsizlik masalalarida faol pozitsiya olishga stimuly yaratish muhim.

- Jamoatda xavfsizlik madaniyatini shakllantirish va fuqarolarni o'zini-o'zi himoya qilishga undovchi dasturlar ishlab chiqish lozim.

7. Psixologik yordam va mo'jiza holatlariga tayyorgarlik

Profilaktika inspektorlarining, jinoyatchilik holatlariga yoki favqulodda vaziyatlarga tayyorgarligini oshirish muhim. Ular jamoat xavfsizligi va huquqbuzarliklar bilan bog'liq

holatlarda psixologik yordam ko'rsatish, shok holatlariga tez reaksiya berish kabi qobiliyatlarga ega bo'lishlari kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining Jinoyat Kodeksi. Milliy politsiya to'g'risidagi qonun.
2. Profilaktika faoliyatini amalga oshirish to'g'risidagi qonuni.
3. Jamoat xavfsizligini ta'minlashga oid me'yoriy hujjatlari Akademik kitoblar va monografiyalari:
4. A. Boboev, *Huquqbuzarliklarning profilaktikasi* (muallifning kitoblari va tadqiqotlari).
5. H. Qodirov, *Huquqni muhofaza qilish organlari va jamoat tartibini saqlash*.
6. D. Muxtorov, *Jamoat xavfsizligi va profilaktika faoliyati*.
7. Ma'lumotnoma va ilmiy maqolalar: Tadqiqot va jurnallarda chop etilgan maqolalar, masalan, "Huquq va jamoat xavfsizligi" jurnali.
8. G'aniev F. T. Turkiya respublikasi: tabiiyati, madaniyati va an'analari //Results of National Scientific Research International Journal. – 2024. – T. 3. – №. 3. – C. 101-116.
9. G'aniev F. T. O'zbekistonda inson huquqlarini himoya qilish milliy preventiv mexanizmi //Results of National Scientific Research International Journal. – 2024. – T. 3. – №. 3. – C. 84-90.
10. Ganiyev F., Ganiyeva G. O'g'irlik haqida tushuncha, o'g'irlikning psixologik genezisi va mexanizmlari //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 4. – С. 43-47.
11. Ganiyev F., O'zoqboyev S. Voyaga yetmaganlar tomonidan sodir qilinadigan jinoyat ishlarini yuritish //Евразийский журнал технологий и инноваций. – 2023. – Т. 1. – №. 12 Part 2. – С. 131-134.
12. Ganiyev F., O'zoqboyev S. Voyaga yetmaganlar tomonidan sodir qilinadigan jinoyat ishlarini yuritish //Евразийский журнал технологий и инноваций. – 2023. – Т. 1. – №. 12 Part 2. – С. 131-134.
13. Ганиев Ф. Ўғирлик жиноятларининг профилактикаси тушунчаси ва турларига оид айрим мулоҳазалар //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 4. – С. 37-42.
14. Ганиев Ф. Т. Ўғирлик жиноятининг жиноят-ҳуқуқий жиҳатлари ва олдини олишга доир фикр-мулоҳазалар //Results of National Scientific Research International Journal. – 2023. – Т. 2. – №. 12. – С. 301-313.
15. Ганиев Ф. Профилактика инспекторлари томонидан ўғирликларнинг олдини олиш фаолиятини ташкил этиш йўналишлари //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2022. – Т. 2. – №. 12. – С. 159-162.
16. Ганиев Ф. "Обод ва хавфсиз маҳалла" тамойилига асосланган тизимни жорий этишда фуқоролар йиғинларини фаолиятини тизимли йўлга қўйиш //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 3. – С. 96-98.
17. Ганиев Ф. Ахборот хавфсизлиги ҳамда муҳофазаси таъминланганига қарамасдан содир этиладиган жиноятлар //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 1. – С. 129-138.
18. Qushboqov S. X., Usipbekov N. J. Yurtimizda mahkumlarni ozodlikka tayyorlashda amalga oshirilgan islohotlar va ulardan kutilayotgan natijalar //Models and methods in modern science. – 2023. – Т. 2. – №. 12. – С. 179-182.
19. Qushboqov, S., & Tilabov, S. (2023). Kiber jinoyatlardan saqlanishda umumiy profilaktikani o'rni. *Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences*, 2(18), 67-69.
20. Кушбоқов, Ш. (2023). Юртимизда тадбиркорликни жазони ижро этиш тизимидаги истиқболи. *Models and methods in modern science*, 2(5), 114-117.
21. Охунов, З., & Кушбоқов Ш, Т. Т. С. Э. (2022). Ҳуқуқбuzарликларни олдини олишга оид айрим мулоҳазалар. *Eurasian Journal of Law, Finance and Applied Sciences*, 2(11), 34-39.

22. Qushboqov S., Isroilov D. Profilaktika inspektorining huquqbuzarliklar profilaktikasida adliya organlari bilan xamkorligining tashkiliy asoslari //Development of pedagogical technologies in modern sciences. – 2024. – T. 3. – №. 9. – C. 16-24.
23. Qushboqov S., Isroilov D. Profilaktika inspektorining huquqbuzarliklar profilaktikasida adliya organlari bilan xamkorligi tushunchasi //Академические исследования в современной науке. – 2024. – Т. 3. – №. 23. – С. 96-103.
24. Qodirjonovich J. Z., O'G'Li Q. S. X. Bir guruh shaxslar tomonidan axborot texnologiyalardan foydalanib sodir etilgan firibgarlik va o 'g 'rilik jinoyatlarining sodir etish usullari va ularni tergov qilishga oid ayrim mulohazalar //Eurasian Journal of Law, Finance and Applied Sciences. – 2024. – Т. 4. – №. 5. – С. 137-144.
25. Киличев Х.М. Вояга етмаган болаларнинг исмга бўлган ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масалалари //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2023. – Т. 2. – №. Maxsus son. – С. 63-67.
26. Маматович Қ.Х. Фуқаролар йиғинлари уни қайта ташкил этишга оид мулоҳазалар //Barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – С. 764-769.
27. Миршарапов А.Г. Мини-футбол как вид спорта и средства физического воспитания //Conferencea. – 2024. – С. 18-21.
28. Миршарапов А.Г. Jismoniy tayyorgarlik mashg 'ulotlarida chigalyozdi mashqlarining zarurati //Conferencea. – 2024. – С. 159-162.
29. Chorshanбиеv B. B. Куролликучлар қўшинларида сув таъминотининг аҳамияти //Eurasian Journal of Law, Finance and Applied Sciences. – 2024. – Т. 4. – №. 11. – С. 163-167.
30. Ахмедова С.Т., Охунов З.М. Особенности применения административных взысканий за управление автотранспортом в состоянии опьянения //Евразийский журнал технологий и инноваций. – 2024. – Т. 2. – №. Special Issue 6. – С. 48-54.

INNOVATIVE
ACADEMY